

مدیریت ریسک و سرمایه، راز موفقیت در بازارهای مالی

علیرضا نصیری انصاری^{۱*} و مهدی سرائی تبریزی^۲

^{۱*} - دانشجوی ارشد سیستم‌های مالی، گروه مهندسی صنایع، دانشکده فنی و مهندسی، واحد علوم

تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

Corresponding Author Email : a.nasiriansari@iaui.ir

^۲ - استادیار گروه علوم و مهندسی آب، دانشکده موضوعی کشاورزی، آب، غذا و فراسودمندا، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

چکیده

علاوه بر اینکه روزانه افراد زیادی در دنیا به معامله‌گری در بازارهای مالی مشغول‌اند، تعداد این افراد نیز همواره در حال افزایش است. این معامله‌گران به دنبال کسب سود مستمر از این بازارها هستند و خود را به عنوان معامله‌گران حرفه‌ای معرفی می‌کنند. با این حال، تحقیقات نشان می‌دهد که اکثر این افراد نه تنها سودده نیستند، بلکه ضرر نیز می‌کنند و به مرور زمان تمام سرمایه خود را از دست می‌دهند. هدف اصلی پژوهش حاضر، توصیف ویژگی‌هایی است که در اکثریت افراد حاضر در این بازارها مشترک است و سبب ضرر آن‌ها می‌شود. آیا راهی برای خروج از این گروه و پیوستن به اقلیت سودده وجود دارد؟ نتایج نشان می‌دهد که افراد سودده نیز در بازه‌های زمانی مختلف ضررهای متعددی را تجربه می‌کنند و لزوماً تحلیل‌گران ماهری نیستند. در این پژوهش برای پی‌بردن به این مسئله از رویکرد ترکیبی کیفی و کمی استفاده شده و اطلاعات، از منابع معتبر شامل کتب تخصصی، مقالات علمی و گزارش‌های مؤسسات مالی جمع‌آوری شده است. همچنین، دیدگاه‌های صاحب‌نظران و نتایج پژوهش‌های موجود در زمینه روانشناسی معامله‌گران بررسی گردید تا ابعاد مختلف موضوع به‌طور جامع تحلیل شود؛ زیرا رکن اصلی موفقیت در بازارهای مالی، بقا است.

واژگان کلیدی: بازارهای مالی، سودمستمر، معامله‌گر، مدیریت سرمایه

مقدمه

مدیریت ریسک و سرمایه در بازارهای مالی از اصول اساسی برای حفظ و رشد سرمایه در شرایط ناپایدار اقتصادی به شمار می‌آید. این موضوع شامل روش‌ها و استراتژی‌هایی است که به سرمایه‌گذاران و معامله‌گران کمک می‌کند تا از زیان‌های احتمالی جلوگیری

کرده و در عین حال به دنبال فرصت‌های مناسب برای افزایش سود باشند. مدیریت ریسک با پیش‌بینی تغییرات بازار و اعمال تصمیمات دقیق، سرمایه را از نوسانات ناگهانی و غیرقابل پیش‌بینی محافظت می‌کند.

در سطح جهانی، مدیریت ریسک و سرمایه به‌عنوان یکی از ارکان اساسی فعالیت‌های اقتصادی و مالی شناخته می‌شود. در دنیای امروز که بازارهای مالی جهانی به هم پیوسته‌اند و تأثیرات اقتصادی به سرعت در سراسر دنیا پخش می‌شوند، مدیریت ریسک تبدیل به موضوعی حیاتی شده است. بانک‌ها، صندوق‌های سرمایه‌گذاری، و شرکت‌های بزرگ برای بقا و رشد نیازمند استراتژی‌های کارآمد مدیریت ریسک هستند. تحقیقات نشان داده که عدم توانایی در مدیریت صحیح ریسک می‌تواند منجر به بحران‌های بزرگ اقتصادی شود، مانند بحران مالی سال ۲۰۰۸ که تأثیرات آن هنوز در برخی از نقاط جهان مشهود است.

برای معامله‌گران فردی و سازمانی، مدیریت ریسک و سرمایه به‌ویژه در بازارهای پرنوسان مانند فارکس و ارزهای دیجیتال اهمیت بالایی دارد. معامله‌گرانی که بدون برنامه‌ریزی و شناخت ریسک وارد معاملات می‌شوند، به راحتی سرمایه خود را از دست می‌دهند. تحقیقات و بررسی‌های آماری نشان داده‌اند که بیش از ۹۵ درصد از معامله‌گران جدید در سال‌های ابتدایی فعالیت خود متحمل ضرر می‌شوند، که یکی از دلایل اصلی آن نادیده گرفتن مدیریت ریسک و سرمایه است.

مطالعات متعددی در زمینه مدیریت ریسک و سرمایه در بازارهای مالی انجام شده است که به معامله‌گران و سرمایه‌گذاران دیدگاه‌های متفاوتی در مورد چگونگی مدیریت بهتر سرمایه و کاهش ریسک ارائه داده‌اند. یکی از این پژوهش‌ها توسط داگلاس (۲۰۰۰) در کتاب معروف (Trading in the Zone) انجام شده است که به اهمیت روانشناسی معامله‌گر و شناخت عوامل ذهنی مؤثر بر مدیریت ریسک می‌پردازد. وی در پژوهش خود تأکید می‌کند که کنترل احساسات و داشتن نظم ذهنی می‌تواند نقش کلیدی در موفقیت یا شکست معامله‌گران ایفا کند.

پژوهش‌های هال (۲۰۱۵) نیز در حوزه مدیریت مالی به بررسی تکنیک‌های مدیریت ریسک پرداخته و چارچوب‌هایی برای مدیریت پورتفوی‌های سرمایه‌گذاری ارائه کرده است. این مطالعات نشان داده‌اند که استفاده از ابزارهای پوشش ریسک می‌تواند تأثیرات منفی نوسانات بازار را کاهش دهد و فرصت‌های سودآوری بیشتری فراهم کند.

علاوه بر این، تحقیقات انجام شده توسط مؤسسه بین‌المللی مدیریت ریسک (GARP^۱) نشان می‌دهد که پیاده‌سازی استراتژی‌های دقیق و منسجم مدیریت ریسک می‌تواند تا ۳۰ درصد میزان ضررهای احتمالی را کاهش دهد و میزان موفقیت در بازارهای مالی را به طور قابل توجهی بهبود بخشد. این پژوهش‌ها به‌طور خاص نشان داده‌اند که ترکیب رویکردهای کمی و کیفی، از جمله تحلیل داده‌های تاریخی و پیش‌بینی رفتار بازار، می‌تواند به تصمیم‌گیری‌های آگاهانه‌تر و ایمن‌تر کمک کند.

پژوهش‌های دیگر در این زمینه شامل تحقیقات لو (۲۰۰۴) در حوزه مالی رفتاری است که تأثیر احساسات و واکنش‌های انسانی در تصمیم‌گیری‌های مالی را مورد بررسی قرار داده است. این تحقیقات اهمیت مدیریت ریسک به‌عنوان نه تنها یک علم بلکه یک هنر را بیش‌تر برجسته کرده‌اند، زیرا موفقیت در مدیریت سرمایه وابسته به توانایی در ترکیب بینش‌های نظری و تجربه عملی است. این پژوهش با هدف بررسی عمیق‌تر روش‌ها و ابزارهای مدیریت ریسک و سرمایه در بازارهای مالی انجام شده است. هدف این است

^۱ Global Association of Risk Professionals

که با تحلیل داده‌ها و ارائه راهکارهای عملی، بتوانیم به معامله‌گران فردی و سازمانی کمک کنیم تا استراتژی‌های مناسبی را برای حفاظت و رشد سرمایه خود پیاده‌سازی کنند. همچنین، این پژوهش در پی بررسی عواملی است که معامله‌گران را قادر می‌سازد تا در بلندمدت با ثبات مالی بیش‌تری عمل کنند.

نتیجه‌گیری

این پژوهش چارچوبی برای مدیریت ریسک و سرمایه در بازارهای مالی ارائه می‌دهد که بر اساس مدل‌های ریاضی مانند (ارزش در معرض خطر^۱) و (تحلیل حساسیت^۲) عمل می‌کند. هدف این مدل‌ها پیش‌بینی زیان احتمالی و بررسی تغییرات بازار بر دارایی‌ها است. مدیریت ریسک شامل شناسایی، ارزیابی و کاهش خطرات سرمایه‌گذاری است که از روش‌هایی مانند تعیین حد ضرر برای محدود کردن زیان استفاده می‌شود. در بازارهای مالی، عدم قطعیت‌ها اجتناب‌ناپذیرند؛ بنابراین، مدیریت صحیح سرمایه به معامله‌گران کمک می‌کند در بلندمدت سودآور باشند و از ورشکستگی جلوگیری کنند، فرضیات کلیدی این پژوهش عبارتند از:

- اکثر معامله‌گران به دلیل عدم رعایت مدیریت ریسک در کوتاه‌مدت ضرر می‌کنند.
- معامله‌گران موفق با مدیریت ریسک مناسب و استراتژی‌های مشخص به سودآوری ادامه می‌دهند.
- ابزارهای پیشرفته و مدل‌های ریاضی می‌توانند پیش‌بینی ریسک و کاهش زیان را بهبود دهند.

نمونه‌هایی مانند بحران مالی ۲۰۰۸ نشان‌دهنده پیامدهای عدم رعایت مدیریت ریسک در سطوح کلان است. نهادهایی نظیر لیمن برادرز^۳ و گلدمن ساکس^۴ به دلیل مدیریت ضعیف ریسک با زیان‌های عظیم مواجه شدند. این بحران‌ها اهمیت مدیریت ریسک را در سطوح مختلف اقتصادی تأیید می‌کنند.

معامله‌گران موفق بر سه عامل کلیدی تکیه دارند:

- استراتژی معاملاتی، که به معامله‌گر در تشخیص نقاط خرید و فروش کمک می‌کند.
- مدیریت سرمایه، که برای تعیین حجم معاملات و محدود کردن زیان‌ها استفاده می‌شود.
- روانشناسی معامله‌گر، که وظیفه کنترل احساسات و پذیرش ضرر به عنوان بخشی از فرآیند را برای فرد فراهم می‌آورد.

به گفته (کندی، ۲۰۱۳)، یک سیستم معاملاتی موفق شامل ۱۰٪ استراتژی، ۳۰٪ مدیریت سرمایه و ۶۰٪ تسلط روانی است. با این حال، بسیاری از معامله‌گران ناموفق تمام تمرکز خود را بر استراتژی می‌گذارند و از دو عامل دیگر غفلت می‌کنند.

¹ Value at Risk - VaR

² Sensitivity Analysis

³ Lehman Brothers

⁴ Goldman Sachs

ابزارهای پیشرفته مدیریت ریسک عبارتند از :

مدل ارزش در معرض خطر: پیش‌بینی زیان احتمالی بر اساس داده‌های گذشته و نوسانات بازار

تحلیل سناریو¹: شبیه‌سازی تغییرات بازار برای ارزیابی آسیب‌پذیری پرتفوی

این ابزارها به معامله‌گران کمک می‌کنند تا تصمیمات بهتری اتخاذ کنند، به ویژه در شرایط بحران یا نوسانات شدید.

در نهایت می‌توان بیان کرد که مدیریت ریسک و سرمایه نقش اساسی در موفقیت معامله‌گران دارد و به آن‌ها امکان می‌دهد با برنامه‌ریزی مناسب از زیان‌های سنگین اجتناب کنند. موفقیت در این حوزه مستلزم تعادل میان استراتژی معاملاتی، مدیریت سرمایه و تسلط روانی است. معامله‌گرانی که ضرر را بخشی از فرآیند می‌دانند و با نظم ذهنی پیش می‌روند، در بلندمدت موفق‌تر خواهند بود.

فهرست منابع

- Douglas, M. (2000). Trading in the Zone: Master the Market with Confidence, Discipline and a Winning Attitude. New York: Penguin Publishing Group.
- Hull, J. C. (2018). Options, Futures, and Other Derivatives (10th ed.). Pearson Education.
- Hull, J. C. (2015). Risk Management and Financial Institutions (4th ed.). Wiley.
- Global Association of Risk Professionals (GARP). www.garp.org.
- Lo, A. W. (2004). The Adaptive Markets Hypothesis: Market Efficiency from an Evolutionary Perspective. Journal of Portfolio Management, 30(5), 15–29.
- Lo, A. W. (2017). Adaptive Markets: Financial Evolution at the Speed of Thought. Princeton University Press.
- Kennedy, J. (2013). Elliott wave principles: Practical applications for market analysis
- Graham, B. (1949). The intelligent investor. Harper & Brothers

¹ Scenario Analysis